

"עמלק יושב בארץ הנגב..." (במדבר יג, כט)

אמרו חכמי המוסר שהיצר הרע הוא משול לעמלק שיושב בארץ הנגב, והרמוז בזה שאותו יצר הרע שוכן בלב הפנוי מתורה והוראה, כנגד שאין בו מים, ואין מים אלא תורה.

האדם צריך להכניע את אותו עמלק ולדחות אותו בכל כוחו ע"י עסק התורה. שאמרו חז"ל: "בְּרֵאתִי יֵצֶר הָרַע, בְּרֵאתִי לוֹ תוֹרָה תְּבַלִּין!", שאם פגע בד מנוול (יצר רע) זה מושכהו לבית המדרש".

אחד מטכסיסיו של היצר הרע הוא להניח לאדם לקיים מצווה קטנה במטרה להכשילו בעבירה גדולה. כמו אותם צידי עופות המניחים בתוך המצודה מאכל ציפורים, כאשר מגמתם ברורה, שהרי הם אינם עושים זאת מתוך כוונה לדאוג להזנת העופות. אלא הם מפרישים מעט אוכל משלהם, כדי שע"י זה ישיגו רווח גדול וכך היצר הרע מאפשר לאדם לקיים מעט מצוות וע"י כך מפילו בפח העבירות.

לדוגמה: מעשה במלך אחד שקרא לשריו והזהירם שלא להתערב עם שום אדם כי ההתערבות היא מעשה שטן. לאחר זמן נפגש שר האוצר עם יהודי בשוק שהחל לצעוק: "יש גיבנת לשר... יש גיבנת לשר... והוא מיישר אותה עם מילוי כריות".

השר הזדעזע לשמוע שטויות אלו ורצה להכותו בחרב. ולפתע היהודי הציע לשר 100.000 דולר. אם יוכיח שהיהודי טועה, השר שמח שנפל בחלקו כבר ביום הראשון להעשיר את קופת המלך ולהוכיח את תפקידו. השר התפשט וכל הציבור צחק ואכן השר הרויח 100.000 דולר, השר שמח מאוד והלך למלך, לספר לו את הסיפור, שהצליח להעשיר את קופת המדינה ב-100.000 דולר. צעק עליו המלך: "שוטה שכמותך אני התערבתי עם אותו יהודי ואמרתי לו שאם יצליח להפשיטך בשוק יקבל ממני מליון דולר". היהודי היה חכם שנתן 100.000 דולר כדי להרויח מיליון דולר. וכך פועל היצר הרע מאפשר לעשות מצווה קטנה כדי להביאך לעבירה גדולה.

ישראל לסגולתו

סגלה למי שאבד את בטחונו העצמי

יש החש תחושת שפל שאיננו מסגל לעשות אף את הדברים המינימליים שכל בני אדם נורמלים עושים כמותם, וכגון שאינו מסגל לדבר בפני אנשים, ואפילו לא מסגל הוא לעלות לשליח צבור או לעלות לתורה, וישנם עד כדי כך שדמוי עצמם משפל, שהנם יראים מלהתחמתן כי לא מסגלים לחוש "חתך" שעניו כל העם אליהם. וכן תמיד יפחדו אלה להמצא בין בני אדם פן יבלטו במשהו, ותמיד אוהבים "להתחבאות" בפנות דחוקות פן חלילה "יגלו" אותם וכיוצא, וסבלם נורא כפי שיצא לי לשוחח עם כאלה שפשוט אבדו את ה"אמץ", וכמו שכל אחד אין לו אמץ מלכתחלה לדרש בפני הרבה אנשים, אלו חסרי אמץ אף מ"לעלות לתורה" וכיוצא. וכבניכול מלבש זה אצלם בתכונת "בישנות" אולם מקור הפגיעה שאין הם מאמינים בעצמם.

על אחד כזה לידע ולהאמין שזו נקדת ההתמודדות שלו, ולהאמין בעצמו שהבורא נתן לו כחות נפש שיכול הוא לעשות בהם תורה ומצוות, וכן לעשות את כל המעשים של חיי היום יום שכל אדם נורמלי עושה והנם "בכח" אצלו ורק צריך שיוציאם "לפעל". ומחייב הוא להכריח עצמו להאמין בכח וביכולת שנתן לו הבורא לקיים מצוותיו ולחיות בשמחה, ולהדף את כח הרע המטיל עליו אימה ובושה רעה.

וידע שזהו סוג יצר הרע, עם יסורים ביחד, כך שאין לו לזה להאשים עצמו ולהלחץ ממצבו, אולם צריך ומחייב הוא להשתדל לעזר לעצמו מאד, לפי שזהו מצב מסבך וקשה שפן בא הוא באפן של מדת "בישנות", אולם בכך משתלט חזק על דמויו העצמי של האדם לטל ממנו אמץ מלעשות משהו, ועל כך נאמר ביהושע שהזהירו הקב"ה "חזק ואמץ" (יהושע א'). כלומר תאמין שטמונים בך כחות עם הרבה יכלת, ובכח תפלה ואמונה תצליח להוציא מכח אל הפעל את היכולת שבך, ויכון מאד בכל בקר בברפת "אוזר ישראל בגבורה", שפן הוא יתברך נותן אמץ וגבורה לאלה היראים ורפי הלבב, לכן יתחזק זה רך הלבב להתעלם מלעשות "חשבון" לבני אדם, ושים לנגד עיניו את הבורא בלבד, ונדביק מחשבתו בבוראו ויאזר אמץ לעשות מעשהו בבטחון בה', ויזכר, במה נחשב האדם מה יתן ומה יועיל, וכיוצא באפסיות האדם, וככל שייגביר במחשבתו להתבונן בגדלת ה' בכחו ובלעדו, וכן ככל שייגביר ויעמיק מחשבתו להתבונן באפסיות האדם פן יתן לו ה' אמץ וגבורה לבלתי התחשב עם בני אדם.

וירגיל עצמו לומר פסוקים דלהלן בכונה ובשמחה ובהעמקת משמעותם:

(ישעיה נ, ד-יא) "ה' אלהים נתן לי לשון למודים לדעת לעות את- יעף דבר יעיר בבקר בבקר לי און לשמע כלמודים. ה' אלהים פתח- לי און ואנכי לא מריתי אחור לא נסוגתי. גני נתתי למכים ולחני למרטים פני לא הסתרתי מקלמות ורק. וה' אלהים יעזר- לי על- פן לא נכלמתי על- פן שמתתי פני כחלמיש ואדע כי-לא אבוש. קרוב מצדיקי מי-יריב אתי נעמדה יחד מי-בעל משפטי יגש אלי. הן ה' אלהים יעזר- לי מי-הוא ירשיעני הן פלם כפגד יבלו עש יאכלם. מי בכם ירא ה' שמע בקול עבדו אשר הלך חשכים ואין נגה לו יבטח בשם ה' וישען באלהיו. הן פלכם קדתי אש מאזרי זיקות לכו באור אשכם ובזיקות בערתם מנדי היתה-זאת לכם למעצבה תשפבו".

ועוד בירמיה (א, ד-י):

"וינהי דבר-ה' אלי לאמר. בטרם אצרך בבטן ידעתיך ובטרם תצא מרחם הקדשתיך נביא לגוים נתתיך. ואמר אהה ה' אלהים הנה לא-ידעתי דבר כי-נער אנכי. ויאמר ה' אלי אל-תאמר נער אנכי כי על-פל-אשר אשלחך תלך ואת פל-אשר אצונך תדבר. אל-תירא מפניהם כי-אתך אני להצילך נאם-ה'. וישלח ה' את-ידו ויגע על-פי ויאמר ה' אלי הנה נתתי דברי בפיך. ראה הפסדתיך היום על-הגוים ועל-הממלכות לנתוש ולנתוף ולהאביד ולהרוס לבנות ולנטוע".

אמת

לו. מי שדובר כזבים נופל בחרב. גם נעשה שוטה.

הסתכלות על האורח בסעודה

יש להזהר שלא להסתכל על האורחים בשעת הסעודה, וגם אין להסתכל על המנה שהוגשה לפניהם, כדי שלא יתביישו לאכול. (שלחן ערוך - סימן קע סעיף ד).

וראה בכף החיים פלאגיי (סימן כד אות סג); שהמגיד אמר למרן הקדוש, שיִפֶּה כִּינוּ המסתירים עצמם בשעת אכילה כמו בשעה שעושים צורכיהם. ולפי זה, הנכנס לבית חברו, וראה מנגד שהוא אוכל, יהיה נסוג לאחור, או ישב באיזה צד שלא יראנו, עד שיסיים לאכול. ע"כ.

להתנהג באיפוק ובסבלנות

יש להיזהר שלא להיות קפדן ורגזן בסעודה, בפרט כשנמצאים בביתו אורחים. וצריך להתנהג בסבלנות ובאיפוק רב, כדי שלא לגרום לאורחים אי נעימות, ועל ידי כך יתביישו לאכול.

וכמו כן, כאשר אחד מבני הבית שבר איזה חפץ או גרם לנזק אחר, יתאפק בעל הבית ולא יגיב על כך ברוגז. וכן אם נעלם איזה חפץ מהבית, לא ישאל את בני הבית "היכן החפץ" בנוכחות האורחים, כדי שלא יחשבו האורחים שחושדים בהם.

מסכת דרך ארץ רבה (פרק ו). ומסופר שם על הלל הזקן שעשה סעודה לאדם אחד, והמתין שאשתו תגיש את הארוחה. והנה בא עני לביתו, ואמר לאשת הלל, שהוא צריך להתחתן היום, ואין לו שום דבר בידו. נטלה אשתו את כל הסעודה ונתנה בידו, והכינה סעודה אחרת עבור בעלה והאורח, והניחה לפניו. אמר לה הלל: בתי מפני מה לא הבאת את האוכל מיד ואז סיפרה לו את המקרה שקרה לה עם העני. אמר לה: בתי, אף אני דנתי אותך לכף זכות. ע"כ. ומכן נלמד שגם בזמנים של לחץ ואי נעימות מהאורחים, יש להתנהג באיפוק רב ובסבלנות, כפי שנהג הלל כלפי אשתו. (הרב אברהם ישראל)

משהו לנשמה

ישועת ה' כהרף עין – בטחון בבורא עולם

מעשה שהיה במהלך כל התקופה שרבי יחזקאל אברמסקי היה כלוא בסיביר, היה החפץ חיים אומר בכל יום ארבעה פרקי תהלים לשלומו. הרבה פעלו בעולם הגדול כדי להשיג את שחרורו, והנה הגיע ערב יום כפור ולתאו נכנס אחד מהסוהרים ואומר לו: אתה חופשי, אתה יכול ללכת, והוא צייד אותו בכרטיס נסיעה ברכבת. לקח רבי יחזקאל את צרור סחבותיו שהיה עמו, כי נעלים ומלבושים רגילים שיש לבני אדם לא היו לו, אם מחמת שבלו ואם שנעלמו לו, וכך ניגש אל תחנת הרכבת כדי לחזור לביתו.

בעמדו בתחנה שהיתה ריקה מאדם, הגיע אליו פתע המפקד הראשי של כל מחנה המעצר, שהיה יהודי, אבל רשע מרושע, ואחרי שהתבונן מסביב סביב וראה שאין איש שם לב אליהם, שאל אותו: אתה עומד לנסוע ברכבת? רבי יחזקאל השיב בחיוב. אחרי זה שאל אותו המפקד: אתה רב? וגם על זה השיב לו ב"הן". אמר לו המפקד: תראה לי את הכרטיס שלך. חשש כבר רבי יחזקאל כי הוא זומם לקחתו ממנו, אבל לא היתה לו ברירה, והוא הראה לו. נטל המפקד את הכרטיס, ולאחר שהתבונן בו אמר לרבי יחזקאל: - יודע אתה, נתנו לך כרטיס לקרון קר מאוד, ואם תסע בקרון זה - אין סיכוי שתגיע הביתה, כי אתה עלול לקפוא באמצע הדרך (כך היו עושים להרבה אנשים, בכוונה להמיתם...).

המפקד התבונן עוד פעם מסביבו וכאשר ראה שוב שאין איש רואה, שלף מכיסו כרטיס אחר ונתן לו בידו, ואמר לו: עם הכרטיס הזה יתנו לך מקום בקרון חם, ותוכל להגיע הביתה בריא ושלם. הוא לא הסתפק במתן הכרטיס, אלא גם עמד וביקש ממנו מחילה על כל מה שפגע בו, בציינו כי היה אנוס לעשות כך, כי כזו היתה הפקודה שהוא קיבל. "גם אני יהודי", סיים המפקד את דבריו, "ואני מבקש ממך מחילה".

המפקד נפרד ממנו והרכבת הגיעה ואמנם נתנו לרבי יחזקאל מקום בקרון מחומם. במהלך הדרך הבחין כמה פעמים איך משליכים מהחלונות גופות של אנשים שקפאו בגלל הקור העז ששרר אז.

כאמור, היה זה ערב יום כיפור, והוא לא הספיק להגיע לביתו בו ביום. הוא ירד מהרכבת באחת העיירות הקטנות, ולא הספיק אפילו לאכול סעודה מפסקת, כי מיד עשה את דרכו לבית הכנסת, שם הניח את צרורו ובו עשה את כל יום הכיפורים. רק למחרת יום הכיפורים יצא בדרכו לביתו, אבל עוד היו לו הרבה תלאות בדרך, כי הכל היה תחבולה מאת הרשעים הרוסיים, שאמנם התחייבו בפני השתדלנים שפנו אליהם לשחרר את הרב, אבל עשו כל מה שביכלתם כדי שלא יגיע חי, אלא שאם הקב"ה רצה שיינצל - לא הועילו להם כל עלילותיהם.

והנה, בנסעו מאחת העיירות בליטה לוורשא, הוא פוגש ברכבת את רבי אלחנן ווסרמן, שניהם התחבקו והתנשקו והיו, כמובן, נרגשים מהפגישה הפתאומית הזו, לאחר השחרור מן המאסר.

לפתע אומר רבי אלחנן לרבי יחזקאל: נכון שיצאתם מסיביר בערב יום כיפור? השיב לו רבי יחזקאל: אמת ונכון הדבר, אבל מנין לכם זאת, והלא אפילו בביתי לא ידעו מכל זה? השיב רבי אלחנן: מה פירוש מנין אני יודע? בערב יום כיפור בבוקר, הלכתי עם החפץ חיים מן הישיבה לאחר התפילה, ובאמצע הדרך הוא נעצר ואמר: נו, הבולשביקים לא הצליחו, עכשיו שיחררו את הרב דסלוצק מבית האסורים!... (שאל אביך ויגדך)